

PROVOCĂRI CONTABILE AFERENTE RECUNOAȘTERII CRIPTOVALUTEI

ACCOUNTING CHALLENGES RELATED TO THE RECOGNITION OF CRYPTOCURRENCY

Maia BAJAN, dr., conf. univ.,

e-mail: bajan.maia@ase.md

Ana MOISEI

e-mail: anamoisei1998@gmail.com

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

Abstract. *The article aim is to study the role of cryptocurrency in the modern financial system in special in accounting system. For study, we used the methods of synthesis and analysis, formalization, and specification. Central banks and state authorities mostly refuse to acknowledge that cryptocurrencies are money, yet the number of payment transaction using cryptocurrencies is increasing and cryptocurrencies form a non-negligible. The rise of cryptocurrencies raises also question of how to account for them. Using empirical evidence from economic literature, the economists discusses the properties of cryptocurrencies as cash and as investment asset. The paper focuses on two common situations when firms deal with cryptocurrencies: receiving cryptocurrencies as a means of payment or acquiring cryptocurrencies for investment purposes. Based on this analysis, potential accounting models under IFRS are developed and discussed regarding the motivation with which an entity acquires cryptocurrencies. Arguments are presented to show that a fair value model is the most relevant for investment purposes and a foreign currency approach is appropriate for payment transactions.*

Keywords: cryptocurrency, recognition, IFRS, financial reportingt, financial instruments, fair value.

JEL clasification: M41, M13, M14

Introducere.

Există multe probleme pe care contabilii le pot întâmpina în practică pentru care în prezent nu există reglementări contabile, unde drept exemplu pot servi criptomonede. Criptomoneda sau criptovaluta este un tip de monedă digitală, virtuală, o monedă surogat, nebanară, folosită ca mijloc de plată (Bitcoin, Ethereum, Bitcoin Cash, Ripple, Litecoin).

În literatura de specialitate denumirea de criptomonedă indică faptul că acest mijloc de plată utilizează criptografia și este descentralizat pentru a controla tranzacțiile și preveni dubla cheltuială, o problemă curentă pentru valutele digitale. Deseori se ne duce în eroare ca moneda virtuală (criptomoneda) să fie considerată o monedă electronică. Conform caracteristicilor pe care le posedă, aceasta nu este o monedă electronică.

Astfel, în România, art.4 lit. din Legea 127/2011 privind activitatea de emiteră de monedă electronică, se definește moneda electronică ca fiind „o valoare monetară stocată electronic, inclusiv magnetic, reprezentând o creanță asupra emitentului, emisă la primirea fondurilor în scopul efectuării de operațiuni de plată și care este acceptată de o persoană, alta decât emitentul de monedă electronică”. Reieșind din cele expuse în legea menționată moneda electronică este varianta electronică a bancnotelor și monedelor, care se poate stoca pe un dispozitiv de plată electronic (e-money). Acesta poate fi folosită, de regulă, pentru a efectua plăți electronice de mică valoare. Plafonul pieței de criptare a fost proiectat să atingă până în 2007 un nivel de 1-2 trilioane de dolari USA, ceea ce și s-a realizat.

De exemplu, întrucât nu există actualmente în RM nici o reglementare contabilă care să explice modul de contabilizare a criptomonedei, profesioniștii contabilii nu au nici o alternativă decât să se refere la standardele de contabilitate existente.

Scopul acestui articol constă în cercetarea și găsirea de soluții privind recunoașterea și contabilizarea de către entități a criptoalutului. Pentru realizarea acestui scop au fost stabilite următoarele obiective:

- examinarea teoretică a diverselor abordări de criptoalut în viziunea economiștilor;
- analiza componenței și caracteristica criptoalutului;
- argumentarea opiniilor economiștilor privind modul de recunoaștere a criptoalutului;
- formularea concluziilor privind recunoașterea criptoalutului în viziunea autorilor.

Metodele de cercetare.

Lucrarea dată include diverse metode de cercetare, la bază fiind analiza opiniilor savanților referitor la subiectul cercetat. La cercetarea temei date s-a analizat literatura de specialitate, precum: Standardele Internaționale de Raportare Financiară și opiniile cercetătorilor din străinătate. Printre procedeele specifice științelor economice, folosite în cadrul cercetării calitative menționăm: observarea, analiza, sinteza etc.

Abordarea temei propuse spre investigare se datorează naturii domeniului de cercetare și a stadiului actual de cunoaștere în domeniul dat, prin comparațiile realizate, opiniile proprii exprimate și concluziile formulate care evidențiază aspectele cercetării și relevanța informațiilor transmise.

Analiza literaturii de specialitate.

În literatura de specialitate, criptoalutului poate fi întâlnit și sub diverse denumiri, precum criptomonedă sau CriptoCurrency. Aceasta poate fi recunoscută și caracterizată în mod diferit în dependență de țară. Caracteristica criptoalutului în diferite țări este prezentată în tabelul 1.

Tabelul 1. Țările loiale criptoalutului

Țara	Caracteristici privind criptoalutului
<i>Australia</i>	Toate criptomonedele sunt echivalente cu bani de înaltă calitate .
<i>Germania</i>	Bitcoin și alte monede digitale sunt recunoscute ca mijloc legal de tranzacționare .
<i>Marea Britanie</i>	Existența condițiilor optime pentru crearea de star-uri de criptoalut. Industria criptomonedelor nu are reglementări guvernamentale semnificative.
<i>Hong Kong</i>	Criptomonedele sunt echivalente cu bunuri virtuale , legislația nu prevede plata impozitelor la efectuarea tranzacțiilor cu criptoalutului.
<i>Canada</i>	Ministerul Finanțelor afirmă că în viitorul apropiat, atitudinea față de criptoalutului va rămâne cu rezultatul cel mai pozitiv .
<i>SUA</i>	Legislația din SUA, remarcă că apariția Criptomonedei a devenit un eveniment important pentru economie în ansamblu și componenta financiară a țării.
<i>Japonia</i>	Chiar dacă Japonia a adoptat măsuri de reglementare sub formă de taxe, Guvernul susține că reglementarea criptoalutului nu este blocată și poate fi utilizată ca mijloc de plată.
<i>Belarusia</i>	Președintele țării din Belarus, Lukashenko A., a luat decizia de a legaliza criptomonedele foarte ușor. Pe scurt, Lukashenko A. a menționat în cadrul unei întâlniri - „Dacă nu avem acest lucru, atunci lăsați să fie!”
<i>Olanda</i>	Olanda se consideră capitala bitcoinului . Există un întreg oraș Bitcoin numit Arnhem Bitcoincity .
<i>Zug</i>	Zugeste considerată o vale a criptoalutului. Astăzi acolo se află cea mai mare parte a companiilor de criptomonedă. În acest oraș se pot plăti serviciile de bază pentru consumatori folosind criptoalutului.

Sursa: elaborat de autori în baza [9]

Conform caracteristicilor prezentate în tabelul 1 se observă că o serie de țări au introdus în legislația națională reglementări referitoare la taxarea și înregistrarea tranzacțiilor cu criptomonedă. Utilizarea criptoalutului, la rândul său, dispune atât de avantaje cât și dezavantaje, care sunt prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2. Avantajele și dezavantajele utilizării criptoalutiei

Avantaje	Dezavantaje
Disponibilitatea criptoalutiei în orice moment.	Complexitatea controlului transferurilor
Cod sursă deschisă	Riscul unei interdicții
Fiabilitate	Nu este posibilă retragerea plății
O unitate monetară independentă	Volatilitatea
Anonimatul	Riscul de pierdere
Este limitată	Lipsa garanțiilor

Sursa: elaborat de autori în baza [8]

În baza informației prezentate în rândul avantajelor, generalizăm că criptoaluta atrage investitorii din anumite considerente, precum că este o unitate monetară independentă, datele despre utilizatori fiind bine protejate și totodată o cantitate limitată de unități monetare ce micșorează riscul procesului de inflație. Totodată, analiza dezavantajelor, printre care volatilitatea, lipsa garanțiilor cât și o influență mare a factorilor interni și externi, unele instituții bancare nu acceptă criptoaluta în activitățile sale.

Pe parcursul dezvoltării criptoalutiei au apărut un șir de monede digitale. Printre cele mai populare monede se enumeră Bitcoinul, Ethereum, XRP. Ponderea monedelor digitale în componența criptoalutiei este reprezentată în figura 1.

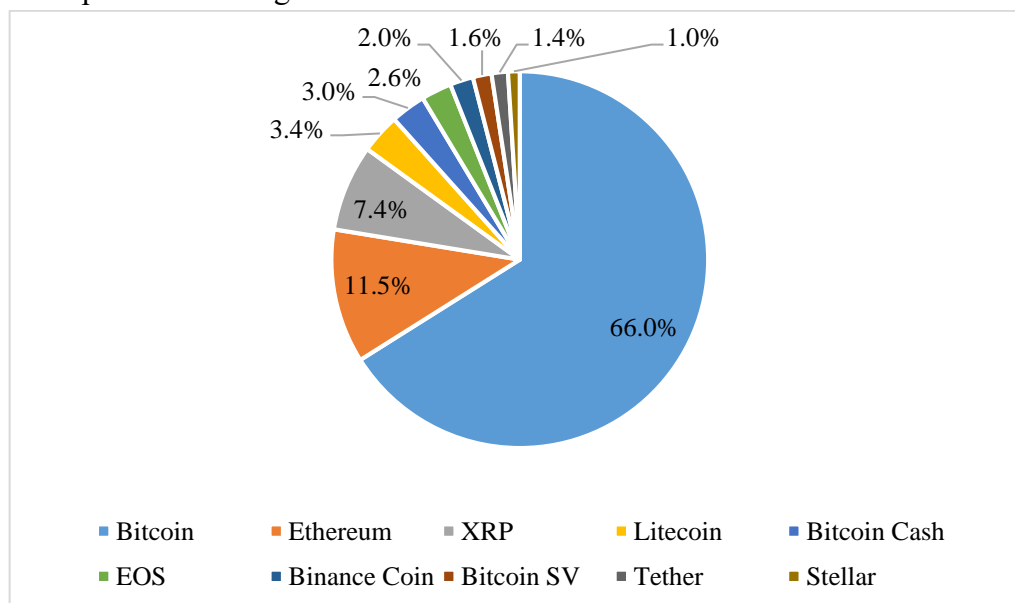

Figura 1. Top cele mai populare criptomonedele

Sursa : Elaborat de autori în baza [7]

Analizând datele din figura 1 constatăm că cea mai mare popularitate o are Bitcoinul cu o pondere de 66%, fiind urmat de Ethereum cu o pondere de 11,5% și XRP cu o pondere de 7,4%.

Conținutul de bază. Modul de recunoaștere a criptoalutiei reprezintă o temă actuală, mai ales pentru economiștii din RM. Ținând cont că țara noastră nu dispune de o reglementare asupra criptomonedei, pentru recunoașterea acesteia vom apela la Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS).

Franța și Federația Rusă au creat și conturi contabile pentru înregistrarea criptomonedei, care sunt recunoscute fie ca *imobilizări necorporabile amortizabile*, atunci când sunt deținute pentru a accesa bunuri sau servicii, fie ca *investiții pe termen scurt* reevaluate anual, atunci când sunt deținute în scopuri investiționale. Lituania la fel clasifică criptomonedele în categoria *investițiilor pe termen scurt*, într-un cont special creat.

Japonia a concluzionat că nici una din categoriile existente la nivel mondial nu ar fi potrivită precum: *stocuri*, *investiții financiare*, *active imobilizate* etc. și a creat o categorie independentă de active dedicate criptomonedelor.

În figura 2 sunt reprezentate diverse abordări privind recunoașterea criptoalutiei de către economiști.

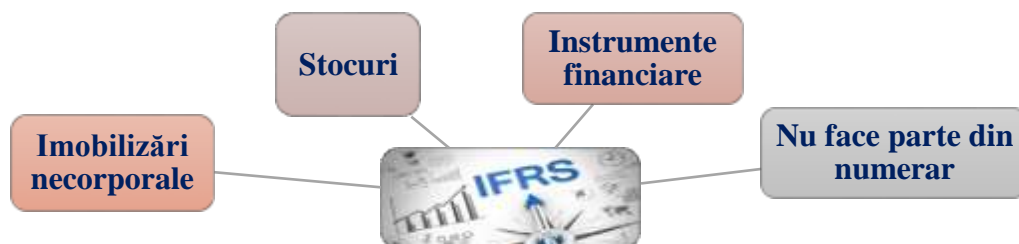

Figura 2. Opiniile economiștilor privind recunoașterea criptoalutiei

Sursa: Elaborat de autori în baza IAS și IFRS

Analizând caracteristicile criptomonedei în diverse țări, aceasta ar putea fi contabilizată ca **numerar** deoarece este o formă de bani digitali. Ținând cont de prevederile IAS 7 „Stocuri” și IAS 32 „Instrumente financiare”, criptomonedele nu pot fi considerate echivalente de numerar (monedă) așa cum sunt definite în IAS 7 „Situția fluxurilor de numerar” și IAS 32 „Instrumente financiare”, deoarece nu pot fi schimbate cu ușurință pentru un bun sau serviciu. Deși un număr tot mai mare de entități acceptă monedele digitale ca plată, ele nu sunt încă acceptate pe scară largă ca mijloc de schimb și nu reprezintă o ofertă legală. Entitățile pot să accepte monedele digitale ca formă de plată, dar nu există nici o cerință în acest sens.

În IAS 7 „Situția fluxurilor de numerar” se definesc echivalentele de numerar drept „investiții pe termen scurt, foarte lichide, ușor convertibile în sume cunoscute de numerar și care sunt supuse unui risc nesemnificativ de modificări de valoare”. Astfel, criptomonedele nu pot fi clasificate ca echivalente de numerar, deoarece sunt supuse unei volatilități semnificative a prețurilor. Prin urmare, nu pare că monedele digitale reprezintă numerar sau echivalente de numerar care pot fi recunoscute de IAS 7 „Situția fluxurilor de numerar”.

Intuitiv, criptomoneda ar trebui să fie contabilizată ca un **activ financiar** la valoarea justă prin profit sau pierdere în conformitate cu IFRS 9 „Instrumente financiare”. Cu toate acestea, nu pare să corespundă totalmente definiției unui instrument financiar, deoarece nu reprezintă numerar, o dobândă de capitaluri proprii într-o entitate sau un contract care să stabilească un drept sau o obligație de a livra sau primi numerar sau un alt instrument financiar.

În baza celor expuse, criptomoneda nu este o garanție a datoriei și nici o garanție a capitalurilor proprii, deoarece nu reprezintă un interes de proprietate al unei entități. Prin urmare, se pare că criptomoneda nu trebuie recunoscută ca un activ financiar.

O altă abordare de recunoaștere a criptomonedelor reprezintă **stocurile**. Ca să fie recunoscute criptomonedele în calitate de stocuri, IAS 2 „Stocuri” prevede următoarele cerințe obligatorii:

- ✓ este deținut în vederea vânzării în cadrul desfășurării normale a activității; sau
- ✓ este utilizat în producție pentru a pregăti/produce un bun spre vânzare.

Dacă activitatea de bază a entității este asociată cu tranzacționarea sau exploatarea criptoalutiei, atunci pare mai corect să le luăm în considerare ca stocuri, decât cele menționate anterior.

Prin urmare, monedele digitale par să corespundă și definiției de **imobilizări necorporale**, în conformitate cu IAS 38 „Imobilizări necorporale”. Acest standard definește imobilizările necorporale drept active non-monetare identificabile fără substanță fizică.

În IAS 38 „Imobilizări necorporale” precizează că un activ este identificabil dacă este separabil sau rezultă din drepturi contractuale sau de altă natură. Un activ se consideră separabil dacă este capabil să fie separat sau divizat de entitate și vândut, transferat, licențiat, închiriat sau schimbat, fie individual, fie împreună cu un contract aferent, activ sau pasiv identificabil.

Acest lucru corespunde, de asemenea, cu IAS 21 „Efectele modificărilor cursurilor valutare” care afirmă că o caracteristică esențială a unui activ nemonetar este absența unui drept de primire (sau a unei obligații de livrare) a unui număr fix sau determinabil de unități de monedă.

Astfel, se pare că criptovaluta îndeplinește definiția unei imobilizări necorporale din IAS 38 „Imobilizări necorporale”, întrucât este capabil să fie separat de titular și vândut sau transferat individual și, în conformitate cu IAS 21 „Efectele modificărilor cursurilor valutare”, nu oferă titularului un drept de a primi un număr fix sau determinabil de unități de monedă.

Întrucât există atât de multă judecată și incertitudine implicată în recunoașterea și măsurarea criptomonedelor, este necesară o anumită divulgare pentru a informa utilizatorii în procesul decizional economic. IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare”, impune unei entități să dezvăluie hotărârile pe care administrația sa a făcut-o cu privire la recunoașterea criptoalutului.

Totodată, IAS 10 „Evenimente după perioada de raportare” solicită entității să dezvăluie orice evenimente care nu ajustează rezultatele, iar criptovaluta nu ar putea influența deciziile economice pe care utilizatorii situațiilor financiare le iau în considerare.

Concluzii. În prezent, în Republica Moldova nu există studii complexe referitor la componența, recunoașterea, evaluarea și contabilizarea și prezentarea informațiilor privind criptoalutului în situațiile financiare.

În urma cercetării efectuate determinăm că posibilitățile criptoalutului pot fi tranzacționate la un schimb, prin urmare se așteaptă ca entitatea să primească un flux de beneficii economice. Cu toate acestea, criptomoneda este supusă unor variații majore și este de natură non-monetară.

Totodată un activ poate fi identificabil dacă este separat sau dacă provine dintr-un drept contractual sau legal, de aici rezultă că criptomonedele sunt identificabile.

În viziunea noastră criptoalutului sunt formă de bani digitali care nu îmbracă o formă fizică, și cea mai potrivită recunoaștere după părerea noastră ar fi imobilizări necorporale.

Referințe bibliografice

1. IAS <https://www.iasplus.com/en/standards/ias>
2. Cursul oficial al criptoalutului <https://www.coinbase.com/price>
3. What is cryptocurrency? <https://blockgeeks.com/guides/what-is-cryptocurrency/>
4. Cryptocurrency markets <https://www.cnbc.com/cryptocurrency/>
5. Advantages And Disadvantages of Cryptocurrency <https://lawstreet.co/speak-legal/advantages-and-disadvantages-of-cryptocurrency/>
6. Криптовалюта: в каких странах ее уже приняли? <https://betwork.com/articles/kriptoalyuta-vstranah>